

Araştırma Makalesi

ABD'nin Kudüs'ü İsrail'in Başkenti Olarak Tanıma Kararını, Rus Haber Ajansı TASS ile Okumak

Hamza Çakır (Prof. Dr.)
Erciyes Üniversitesi İletişim Fakültesi
hcakir@erciyes.edu.tr
Orcid: 0000-0002-4548-5772

Zeki Okyay
Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
okyay.zeki@hotmail.com
Orcid: 0000-0002-9507-9414

Başvuru Tarihi: 28.05.2018
Yayına Kabul Tarihi: 24.09.2018
Yayınlanma Tarihi: 21.01.2019

Öz

Uluslararası anlaşmalara ve Birleşmiş Milletler kararlarına aykırı olarak ve sadece iç politik hesaplarıyla ABD Başkanı Donald Trump'ın İslam dünyasından gelen tüm tepkilere karşın 6 Aralık 2017'de Kudüs'ü İsrail'in resmi başkenti olarak tanıması ve Tel Aviv'deki ABD Büyükelçiliği'nin Kudüs'e taşınacağını açıklaması Dünya'dan büyük tepki toplamış ve nihai barışa vurulacak bir darbe olarak görülmüştür. Bölgede halkların ve inançların eşit haklar çerçevesinde barış içinde yaşamasına karşı atılan bu adımın medyada nasıl görüldüğüne bakmak açısından örneklem olarak Rus resmi haber ajansı 'TASS' ele alınmıştır.

Araştırmanın problemi Amerika Birleşik Devletleri'nin Kudüs'ü İsrail'in başkenti olarak tanıma kararının nasıl ve kimler tarafından dile getirildiği ve Rus basınının resmi haber ajansı olan TASS Haber Ajansı'nın bu haberleri nasıl okuyucularına aktardığı gibi sorular bu araştırmanın problemini oluşturmaktadır.

Çalışmada Amerika Birleşik Devletleri'nin Kudüs'ü İsrail'in başkenti olarak tanıma kararının Rus basınındaki yansımaları istatistikî verilerle ortaya koyma amaçlanmaktadır. Örneklemde yer alan TASS Haber Ajansı'nın internet versiyonundan yararlanılmış ve elde edilen veriler analiz edilerek yorumlanmıştır. Araştırmanın önemi ise Rus basını üzerinden yapılan ilk çalışma olacağından literatüre kaynak oluşturması düşünülmektedir.

Araştırmanın sınırlılığını 1 Şubat 2018-25 Şubat 2018 tarihleri arasındaki yirmi beş günlük zaman dilimindeki yayınlanan haberler oluşturmuştur. ABD'nin Kudüs'ü İsrail'in başkenti olarak tanıma kararının ardından Rus basınında özellikle örneklemde yer alan TASS Haber Ajansı'nda haber yoğunluğundan ve araştırmanın zaman kısıtlılığından dolayı sınırlılığın bu yirmi beş günlük zaman diliminde gerçekleşmesine neden olmuştur.

Araştırma nicel araştırma yöntemlerinden biri olan içerik analizi yöntemiyle ele alınmıştır. Bu çalışmada, araştırmanın evrenini Rusya'nın resmi TASS Haber Ajansı oluşturmuştur.

Anahtar Kelimeler: Kudüs, Rus TASS Haber Ajansı, ABD, İsrail, Başkent.

Reading with the Russian News Agency TASS the Decision of the US to Recognize Jerusalem as the Capital of Israel

Hamza Çakır (Prof. Dr.)
Erciyes University Faculty of Communication
hcakir@erciyes.edu.tr
Orcid: 0000-0002-4548-5772

Zeki Okyay
Kyrgyz-Turkish Manas University Institute of Social Sciences
okyay.zeki@hotmail.com
Orcid: 0000-0002-9507-9414

Date Received: 28.05.2018
Date Accepted: 24.09.2018
Date Published: 21.01.2019

Abstract

Contrary to international agreements and United Nations resolutions, and with only domestic political calculations, US President Donald Trump's definition of Jerusalem as the official capital of Israel on 6 December 2017, despite all the reactions from the Islamic world, and that the US Embassy in Tel Aviv The great reaction from the world has been seen as a coup for collective and ultimate peace. The Russian official news agency 'TASS' was taken as a sample to look at how this step towards the peaceful living of the peoples and beliefs in the framework of equal rights is seen in the media. The problem of the research is the question of how the United States decided to recognize Jerusalem as the capital of Israel, and by whom, and how the TASS news agency, the official news agency of the Russian press, conveyed these news to its readers.

In the study, it is aimed to reveal the reflection statistic of the decision of the United States to recognize Jerusalem as the capital of Israel in the Russian press. The internet version of TASS News Agency in the sample was benefited and the obtained data was analyzed and interpreted. The importance of the research is considered to be the first study conducted on the Russian press and it is considered to be the source of literature. News that was published twenty-five day time period between 1 February 2018 and 25 February 2018 is created limitation of research.

Following the US's decision to recognize Jerusalem as capital of İsréal İn the Russian media especially take part in the sample TASS News Agency of due to news to be intensified and and that the limitations of the time caused that limited were materialize within these twenty-five day timeframes.

The research was analyzed by content analysis, one of the quantitative research methods. In this study, Russia's official TASS news agency created the universe of the research.

Keywords: Jerusalem, Russian TASS News Agency, USA, Israel, Capital.

1. Giriş

Tarih boyunca çok farklı medeniyetlere ev sahipliği yapan ve üç semavi din (İslam, Hıristiyanlık ve Musevilik) için kutsal sayılan Kudüs şehri ihtişamını yüzyıllar boyunca yitirmemiştir. Tevrat'ta vaat edilmiş kutsal topraklar olarak görülen Kudüs, Hz. İsa'nın çarmıha gerildiği aziz şehir olarak Hıristiyanlar tarafından addedilmektedir. İslam dininde ise Hz. Muhammed'in Burak atına binerek göğe yükseldiği (Miraç Kandili) kadim topraklara ev sahipliği yapan Kudüs; kutsallığı ve konumunun getirdiği öneme binaen daima sancılı süreçlere gebe kalmıştır. 20. yüzyıldan itibaren Osmanlı hakimiyetinden çıkmasıyla birlikte adeta huzura ve barışa aç, bir o kadar da esir kadim bir şehirdir.

1.Dünya Savaşı'nın başlamasıyla birlikte Osmanlı İmparatorluğu giderek topraklarını kaybetmeye başlar. Osmanlı ordusunun uzun süre diremesine rağmen şehrin kutsiyetine hanel getirmemek adına şehir dışında savunmaya geçmesiyle İngilizler 1917 yılında fiilen Kudüs'ü ele geçirmiştir. "24 Temmuz 1922 yılında Filistin, Milletler Cemiyeti tarafından İngiltere'nin manda rejimi altına alınması kararlaştırıldı. İngiltere de 25 maddelik bir memorandumla 16 Eylül 1922 tarihinde bunu kabul etti".(Sardar Ravi Singh(1968) 'den Aktaran: Kasalak, 2016, 71)

Yaklaşık 30 yıl İngilizlerin himayesinde yönetilen Kudüs, 2.Dünya Savaşı'nın ardından Hitler'in izlediği baskıcı politikaların getirdiği sürgünle Yahudilere ev sahipliği yapmaya başlamıştır. 1947 yılında BM tarafından bölgede iki devletli çözüm (İsrail ve Filistin) önerileri ile toprakları paylaşım planı oluşturulmuştur. "Birinci Dünya Harbi Yahudiler için bir milli vatan hususundaki ilk uluslararası desteği üretmiş, İkinci Dünya Harbi'nin sonrası ise tayin edici uluslararası hükümname, yani İsrail Devleti'nin kuruluşunun altını çizen 29 Kasım 1947 tarihli Birleşmiş Milletler taksim kararı ile sonuçlanmıştı" (Fildiş, 2012, 338)

Bu doğrultuda 1948 yılında bağımsızlığını ilan eden İsrail Devleti kurulduğu ilk günden beri Kudüs'ü kendilerinin tek ve bölünmez başkenti olarak görmüştür. "Öte yandan İsrail uluslararası hukuku hiçe sayarak işgal ettiği topraklara yeni Yahudi yerleşimleri inşa ederek her geçen gün topraklarını genişletme politikası yürütmektedir" (Bowen, 50. yılında 1967 Arap-İsrail Savaşı: Orta Doğu'yu sarsan 6 gün, www.bbc.com).

Şekil 1: 1947'den günümüze Filistin toprakları, www.aksam.com.tr

Filistinli Araplar ise bu duruma karşın Kudüs'ün yüzyıllardır kendilerine ait olduğunu savunmuşlardır. Bu yaklaşımlarla yaklaşık yüz yıldır Ortadoğu'da Kudüs ve çevresinde çatışmalar her geçen gün daha da alevlenmiş, ancak yukarıdaki haritalar incelendiğinde başta ABD'nin desteği ile İsrail topraklarını her geçen gün genişletmiştir.

Lobilerin Amerikan iç ve dış politikasındaki ağırlıklı rolü bilinmektedir. Konuya ABD dış politikası açısından baktığımızda karşımıza "etnik" lobiler çıkmaktadır. Bunlar içinde en çok bilineni, konuşulani ve en başarılı olanı muhakkak ki "güçlü" Amerikan Yahudi Lobisi. Yahudi Lobisi Amerikan sistemine göre federe ve federal düzeyde teşkilatlanmış birçok kuruluşun oluşmaktadır. Farklı görüşleri ve hayat tarzlarını temsil eden bu kuruluşlar, İsrail'in "güvenliği ve ihtiyaçları" söz konusu olunca birleşmekte ve birlikte hareket edebilmektedirler. Esasen "Büyük Amerikan Yahudi Kuruluşları Başkanları Konferansı" adlı bir şemsiye örgütleri bulunmaktadır (Çelikkol, Lobiler ve ABD Dış Politikası,, <http://www.hurriyet.com.tr>).

ABD'nin İsrail'e sağladığı siyasi, askeri ve ekonomik desteğin hangi şartlarda olursa olsun devamı ve ABD'nin Orta Doğu politikasında İsrail'in çıkar ve önceliklerinin ön plana çıkartılması yanında, Yahudi Lobisi'nin ABD'de sağladığı en büyük başarının Amerikan "kültür ve medeniyetin" bir Hıristiyan-Yahudi sentezi olduğu hususunda Amerikan toplumunda yarattığı imaj olduğuna işaret edilmektedir (Çelikkol, Lobiler ve ABD Dış Politikası,, <http://www.hurriyet.com.tr>).

ABD, 1995 yılından bu yana Kudüs'ü İsrail'in Başkenti olarak tanımakta, ancak diplomatik olarak Tel Aviv uygun görüldüğü için başkent Kudüs olarak kullanılmamaktaydı. Trump'ın seçimlerden zaferle çıkması ve prestijini koruması için Yahudi lobilerini cezbetmesi gerekmektedir.

Uluslararası İlişkiler uzmanı ve Ufuk Üniversitesi Uluslararası Bölüm Başkanı Prof. Dr. Oya Akgönenç Muğisuddin'in şu sözleriyle: "Bu adım, Donald Trump tarafından Amerika'daki Yahudi lobisine verilen sözlerin tutulması olarak değerlendirmek gerekir. Yani Trump'ın Başkan olarak göreve başladığı 20 Ocak 2017 tarihinden 10,5 ay geçti. ABD'deki Yahudi lobisi üyeleri de bastırmaya başladı, 'haydi sözünü tut' diye. Ayrıca Trump'ın Amerika içindeki durumu çok zayıfladı. Öyle olunca Yahudi lobisi gibi güçlü bir lobiyi arkasına almak istiyor. Bu, bence en büyük sebeplerden

biri" şeklindeki ifadeleriyle, ABD Başkanı Trump'ın global tartışmalara neden olan Kudüs kararını alınmasındaki gerekçelerden birkaçı ortaya konulmaktadır (Gadjiev, Trump'ın Kudüs adımı, zayıflığının ve başarısızlığının neticesi <https://tr.sputniknews.com/>)

Müslüman dünyasında büyük öfkeye neden olan Trump'ın bu kararına anında en büyük tepki Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan başta olmak üzere Ak Parti Hükümeti, diğer siyasi partiler ve sivil toplum kuruluşlarından geldi. Akabinde pek çok ülkeyle birlikte, AB, Arap Birliği ve İslam İşbirliği Teşkilatı da karşı çıktı, ancak sonuç değişmedi.

Bu çalışmamızda Rus Resmi Haber Ajansı TASS'ın konuyu ele alış ve işleyiş biçimini ortaya koyarken aslında Kudüs meselesine ve ABD'nin bu kararına Rus Devlet yönetiminin bakış açısını da ortaya koymuş olacağız.

Araştırmanın genel amacı, 6 Aralık 2017 tarihinde ABD Başkanı Donald Trump tarafından Kudüs'ün İsrail'in başkenti olarak tanınması ve ABD Büyükelçiliği'nin Tel Aviv'den Kudüs'e taşınması kararının Rus resmi ajansı TASS Haber Ajansı'nda ele alınışının incelenmesidir. Çalışmada bu genel amacın yanı sıra üç semavi din için de kutsal olan Kudüs'ün uluslararası camiadaki pozisyonunun Amerika Birleşik Devletleri tarafından değiştirilmek istenmesinin; Rusya Federasyonu'nun resmi tepkisini ortaya koyma çalışmamızın diğer bir amacıdır. Araştırmanın Rusya Federasyonu ve TASS haber ajansının penceresinden incelenmesinin önemi Rusya'nın uluslararası arenada siyasi, askeri ve sosyokültürel caydırıcı bir güce sahip olması ile Hıristiyan Ortodoks Mezhebine tabi bulunmasından ötürü geniş bir hinterlandının mevcut olmasıdır. TASS haber ajansı ise Rusya'nın yarı resmi haber ajansı olmasının bu konu hakkında bir nevi Rus devlet politikalarının elde edilebilir olması sebebiyle tercih edilmiştir. Ayrıca çalışmamızın hali hazırda ilk olması da literatüre sunacağı katkı bağlamında önem arz etmektedir.

Araştırmanın problemi ABD Başkanı Donald Trump'ın, Kudüs'ü İsrail'in başkenti olarak tanıma kararıdır. Bu kararın ardından dünya medyasında olduğu gibi Rus medyasında da konu gündem olmuş ve tartışmaları beraberinde getirmiştir. Konuyla ilgili Şubat ayında yaşanan uluslararası gelişmeler nedeniyle araştırmanın sınırlılığı 1 Şubat 2018 - 25 Şubat 2018 tarihleri arasındaki yirmi beş günlük zaman dilimi alınarak TASS haber ajansı takip edilmiştir.

Bu çalışmada araştırmanın evrenini Rusya'nın resmi haber ajansı olan TASS Haber Ajansı oluşturmaktadır. Araştırmada TASS Haber Ajansı'nın Amerika Birleşik Devletleri tarafından Kudüs'ün İsrail'in başkenti olarak tanıma kararının ele alınışında örneklem olarak ele alınmasının temel üç nedeni bulunmaktadır. Birincisi, Rusya'da hedef kitleye en fazla ulaşabilir olması, ikincisi devletin resmi haber ajansı olması, üçüncüsü ve son olarak da bu özellikleri taşıyan ajansın ulaşılabilirliği ve arşivlenir olmasıdır. Bu doğrultuda, TASS Haber Ajansı örneklem olarak alınmıştır.

Araştırmanın kuramsal kısmında öncelikle Kudüs meselesinin tarih sahnesindeki önemi ve inceleme konusu materyali olarak seçilen TASS Haber Ajansı hakkında genel hatlarıyla bilgiler verilmektedir. Ardından ABD Başkanı Donald Trump'ın Kudüs'ü İsrail'in başkenti olarak tanıma ve Amerikan Büyükelçiliğini Tel Aviv'den Kudüs'e taşıma kararına karşılık Rusya'nın sergilediği tutum, resmi haber ajansları

olan 'TASS' üzerinden veri toplama tekniklerinden içerik analizi kullanılarak inceleme yapılmaktadır.

2. Kudüs Meselesi

Tarihi kayıtlara göre Kudüs, Kenanilerin bir kolu olan Yebusiler tarafından kurulmuştur. Bu kayıtlardan Kudüs'ün kuruluşunun M. Ö. 4000 yıllarına kadar uzandığı anlaşılmaktadır. Coğrafi konumu dolayısıyla birçok kez saldırıya ve işgale maruz kalmıştır (Ataöv, 2016, 30). Ayrıca, Türkkaya Ataöv'ün 'Kudüs ve Devletler Hukuku' adlı eserinde Kudüs'e Kenanlılar tarafından "Orasalem", Aramiler ve Babiller tarafından ise "Varya Salem", "Yaro Salem" ve "Jebus" şeklinde isimlerle hitap edildiği belirtilmektedir (Ataöv, 2016, 31).

Kudüs, kuruluşundan itibaren Davut tarafından alınarak İsrail krallığına, Asurlara, Babillere, Mısırlılara, Roma İmparatorluğuna, Pers İmparatorluğuna, Emevilere, Hz. Ömer tarafından fethedilerek İslam Devletine, Tolunoğullarına, Akşitlere, Abbasilere, Fatimilere, Selçuklulara, Harezmilere, Memlüklere ve Yavuz Sultan Selim'in 1517'de Fethi ile Osmanlı İmparatorluğuna ev sahipliği yapmıştır. Kudüs, yüzyıllar boyunca kendisine ev sahipliği yapmak isteyen topluluklar tarafından her defasında büyük yaralar almıştır. Ne var ki Büyük İskender tarafından ele geçirildiğinde iki yüz yıl bir barış ve huzur ortamını tadabilen bu kutsal belde, halife Hz. Ömer'in mukaddes topraklara düzenlediği seferlerle orada yaşayanlara birlik ve huzur içinde yaşamının garantörlüğünü vermiştir.

H. Ömer Kudüs'ü almasının ardından şehri Kudüs patriği Sophronius ile birlikte gezmiştir. Bu şehir gezisinde Hz. Muhammed'in göğe yükseldiği yeri tespit ederek orada mescit inşa edilmesine karar verilmiştir (Moudjir ed-Dyn (1876)'dan Aktaran: Mert, 2017, 260).

Kudüs, en parlak dönemini şüphesiz Yavuz Sultan Selim'in 1517'de şehri fethiyle başlamış ve Birinci Dünya Savaşı'na kadar yaklaşık 400 yıl geçen sürede sükunet, barış, refah ve zenginlik içerisinde olmuştur. Osmanlı Dönemi'nde Kudüs'te, tüm dinlerden insanların yaşayış ve inanış biçimlerinin zarar görmediğini, İslam dışındaki diğer dinlerin mabetlerinde ve kutsal mekanlarında bir yıkım, yıpranma ve istila gibi girişimlerin bulunmadığını tüm yazılı ve görsel kaynaklardan görüyoruz. Osmanlı'nın bölgeden çekilmesi ile birlikte bu kutsal topraklarda yüzyıldır süregelen barış ve birlikte yaşama arzusunun yerini haksız girişimlerle dayatılan ızdırap, savaş ortamı ve huzursuzluğa bırakmıştır. Bu yangın fitilinin 1917 yılında Balfour Deklarasyonu ile ateşlendiğini ifade etmek gerekir.

Dönemin İngiltere Dışişleri Bakanı Arthur James Balfour, Siyonist hareketin önemli isimlerinden Baron Walter Rothschild'e 2 Kasım 1917'de yazdığı mektupta **Filistin topraklarında** Yahudilere bir "vatan" kurulmasını vaat ediyordu (Fırat, Filistin'de işgalin yolunu açan Balfour Deklarasyonu 100 yaşında, www.aa.com.tr/tr).

1917 yılında verilen bu vatan kurma vadinin hemen ardından Kudüs'e özel bir statü verilmesi ve şehrin tüm dinler için özel bir konumda bulunduğu kararlaştırılmıştır. Fakat İngilizler 1922 yılında Milletler Cemiyeti'nde Kudüs'te kendilerine ait bir manda yönetiminin kurulması yönünde karar çıkartmışlardır.

BM Genel Kurulu'nun 25 Kasım 1947 tarih ve 181 (II) sayılı kararı ile ortaya koyduğu Paylaşım Planı, Kudüs'ün silahlardan arındırılmış ve BM Vesayet Konseyinin himayesinde ayrı bir yapıya (corpus separatum) sahip olmasını öngörmüştü. Oy verme yaşındaki

tüm halkın katılacağı seçimlerle yasama organı belirlenecekti. Söz konusu statü 10 yıl yürürlükte kalacak daha sonra referandum yoluyla halkın da katılması sağlanarak gözden geçirilecekti (*Kudüs'ün Statüsü*, <http://www.unicankara.org.tr>).

1948 yılında Kudüs'teki manda yönetimi Filistin topraklarından çekilir ve bölgede İsrail devleti kurulur (*Kudüs'ün Statüsü*, <http://www.unicankara.org.tr>).

İsrail'in kurulmasının ardından gelen çatışmalar kararın uygulanmasını engelledi. İsrail Kudüs bölgesinin batı bölümünü, Ürdün ise duvarla çevrili Eski Şehrin de dahil doğu bölümü işgal etti. Böylece Kudüs fiilen bölünmüş oldu (*Kudüs'ün Statüsü*, <http://www.unicankara.org.tr>).

"1948 yılından itibaren günümüze kadar Kudüs'ü gayri resmi yollarla Yahudileştirmeye çalışan İsrail, 5 Haziran 1967'de Arap komşuları Mısır, Ürdün ve Suriye ile arasında başlayan ve 6 gün süren savaşa girmiştir. Arap İttifakı'na Irak, Suudi Arabistan, Sudan, Tunus, Fas ve Cezayir'de asker ve silah yardımıyla katılmışlardır" (Krauthammer, Prelude to the Six Days [Altı Güne Başlangıç], <http://www.washingtonpost.com>).

"6 gün süren savaş, 10 Haziran 1967'de İsrail'in galibiyeti sonuçlanmıştır. İsrail savaşın ardından Mısır'dan Sina Yarımadası'nı, Suriye'den Golan Tepeleri'ni ve Filistin'in Gazze Şeridi ile Batı Şeria topraklarını bünyesine katarak topraklarını dört kat genişletmiştir" (Krauthammer, Prelude to the Six Days [Altı Güne Başlangıç], <http://www.washingtonpost.com>).

Bir müddet sonra Mısır'a ait Sina Yarımadası'nı işgal eden İsrail, bölgeden çekilmiştir. Ayrıca İsrail Arap ve İslam Dünyası'nın göz bebeği Kudüs şehrini tamamen işgal etmiştir. 1980 yılında Meclis kararıyla Kudüs'ü başkent olarak kabul eden İsrail, bölgedeki Arapların, şehri terk etmeleri için baskı politikaları uygulamıştır. Uluslararası hukukun "güç kullanma yoluyla toprakların işgal edilemeyeceği" ilkesini hiçe sayan İsrail, BM Güvenlik Konseyi'nin kararlarına da uymamaktadır. İsrail, BM UNESCO Dünya Mirası listesinde yer alan Kudüs'te, yeni yerleşim yerleri kurmaya devam etmiş, arkeolojik kazılar gerçekleştirerek güvenlik duvarı inşa etmiştir.

BM Güvenlik Konseyi, 20 Ağustos 1980'de 478 sayılı kararıyla Kudüs'ün statüsünü değiştiren bütün eylemlerin "geçersiz" ve yasadışı" olduğunu ilan etti.

1987 yılının Aralık ayında, 20 yıldan fazla süren askeri işgal altında kaldıktan sonra, Gazze Şeridi ve Batı Şeria'da birinci intifada ("silkinme" anlamında kullanılan ve çabucak uluslararası siyasi lügata giren Arapça bir kelime) diye bilinen bir anda gelişen halk isyanı patlak verdi. Tüm toplumsal sınıflardan gelen Filistinliler – gençler, tüccarlar, işçiler, kadınlar ve çocuklar – büyük mitingler, ekonomik boykotlar, vergi direnişleri ve topraklarının askeri işgal altında olmasını protesto eden ve ulusal bağımsızlık talep eden eylemler yaptılar (*İntifada ve barışa doğru yeni adımlar*, <http://www.unicankara.org.tr>).

1993 yılında Norveç'in Oslo kentinde yapılan görüşmelerde dönemin İsrail Başbakanı İshak Rabin ve Dışişleri Bakanı Şimon Peres ile Filistin lideri Yaser Arafat arasında büyük ilerleme kaydedildi. Bu görüşmede imzalanan barış anlaşması iki devletli çözüm anlayışında belki de tarihteki en önemli dönüm noktası olarak karşımıza çıkmaktadır. 1990'lı yıllar boyunca süren barış görüşmelerinde Ortadoğu'da beklenen büyük barış ortamı sağlanamadı.

Eylül 2000'in sonunda (daha sonra başbakan olan) İsrail'in muhalefet lideri Ariel Sharon, Kudüs'te bulunan kutsal Mabet Dağı/Haram El-Şerif'i 28 Eylül'de yoğun sayıda polis eşliğinde ziyaret etti ve bu ziyarete istinaden işgal edilmiş olan Filistin topraklarında yeni bir protesto ve şiddet dalgası yayılmaya başladı. "İşgal altındaki topraklarda İsrail-Filistin çatışmaları ve protestolar patlak verdi. İsrail ve Filistin'in resmi rakamlarına göre: Filistin tarafından 4 bin 412 ölü ve 48 binden fazla kişi yaralı. İsrail tarafından ise bin 69 ölü, 4 bin 500 kişi yaralanmıştır" (*İkinci İntifada'nın 15. Yıldönümü*, <http://www.aljazeera.com.tr>).

2000'li yıllardan itibaren İsrail'in, saldırgan tavırları artarak devam etti. Son olarak 6 Aralık 2017'de ABD Başkanı Donald Trump tarafından açıklanan Kudüs'ün İsrail'in başkenti olarak tanınması ve ABD'nin Tel Aviv'deki büyükelçiliğinin Kudüs'e taşınması kararı gerilen İsrail-Filistin ilişkilerinin daha da şiddetlenmesine neden oldu. "14 Mayıs 2018'de ABD büyükelçiliğinin Kudüs'teki açılış programını protesto eden 55 Filistinli İsrail askerlerinin kurşunları sonucu hayatını kaybetti" (Deutsche Welle [DW], Filistin'deki olaylarda en az 55 can kaybı). 18 Mayıs 2018'de ise ABD'nin bu adımına karşı İslam İşbirliği Teşkilatı Dönem Başkanlığını yürüten Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın çağrısı üzerine İslam İşbirliği Teşkilatı üye ülkeleri Olağanüstü Kudüs Görüşmesi kapsamında İstanbul'da bir araya geldiler. Toplantının sonuç bildirisinde ise oybirliği ile:

- ABD'nin ve İsrail'in bu girişimlerinin uluslararası hukuka aykırı olduğu ve tüm üye ülkeler tarafından kabul görmediği ve bu girişimin BM Güvenlik Konseyi ile BM Genel Kurulu'nda görüşülmesi için girişimlere başlanılacağı,
- Üye ülkeler tarafından Filistinlilere her türlü destek sağlanacağı,
- Başkenti Doğu Kudüs olmak üzere tam bağımsız Filistin Devleti'nin kurulması için destek verileceği
- Dünya'daki bütün ülkelerin Filistin Devleti'ni tanımaya davet edildiği şeklindeki kararlar yer aldı (İslam İşbirliği Teşkilatı [İİT]'den Kudüs için tarihi karar: Doğu Kudüs Filistin Devleti'nin başkenti ilan edilmiştir, www.trthaber.com).

Filistinliler kutsal Kudüs topraklarının kutsiyetini ve statüsünü değiştirmek isteyen İsrail'e ve ona hiçbir uluslararası dayanağı olmadan destek veren ABD'ye karşı direniş içerisinde mücadelesini sürdürmektedir.

2.1. TASS Haber Ajansı (TASS Russian News Agency)

1 Eylül 1904 yılında Rusya'nın ilk ve tek resmi enformasyon organı olarak Saint Petersburg şehrinde 'Saint Petersburg Telgraf Ajansı' (SPTA) adıyla kurulmuştur (Şarifulin, Государственное информационное агентство России ТАСС[Rusya Devlet Enformasyon Ajansı TASS], tass.ru). 1903-1904 yıllarında Ajans, Finans Bakanlığı bünyesinde ticaret ve telgraf merkezli olarak Dışişleri Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı ve Finans Bakanlığı'na ait çalışmalar yürütmüştür.

1904-1906 yılları arasında İmparatorluk içinde ve yurtdışında politik, ekonomik, finansal, ticari ve diğer tüm alanlarda toplumun ortak çıkarlarını gözeterek çalışmalar yapan ajansın ilk genel müdürlüğünü dönemin ünlü devlet adamı Pavel Miller yapmıştır. Ajansın genel yönetimi ise İçişleri, Dışişleri ve Finans Bakanlıkları tarafından atanan üç müdürden oluşmaktaydı. 1909 yılında Rus Başbakan Pyotr Stolypin'in teklifiyle ajans Finans Bakanlığı'ndan Bakanlar Kurulu'nun bünyesine dahil edilmiş ve görevleri arasına "nüfusun geniş kesimlerine hükümetin görüşleri

ve öngörüsü hakkında gerekli bilgilerin aktarılması” eklenmiştir. Ajans, 19 Ağustos 1914 yılında şehrin yeni adı olan Petrograd ile ilişkilendirilerek adını “Petrogradskoe Telegrafnoe Agenstvo- Petrograd Telgraf Ajansı(PTA)” olarak değiştirmiştir.

“Ajans kurulduğunda 12 yıllık bir deneme süresi için Devlet Bankası’nda hesabına 9 bin 775 Ruble, 33 Kopeyka yatırıldı. İlk yılki çalışmaları için hazineden 49 bin ruble ayrılmıştı. Bu büyük bir mülkün inşasına ayrılacak bir maliyetti” (Şarifulin, Государственное информационное агентство России ТАСС[Rusya Devlet Enformasyon Ajansı TASS], tass.ru).

1917 yılına kadar yaklaşık 600 aboneye, günde ortalama bin kelimededen oluşan “bülten” gönderilmiştir. Tüm telgraflar alıcıların bulunduğu bölgelerde sansür uygulanmasından muaf tutulmuştur. 25 Ekim (7 Kasım) 1917 yılında PTA, Askeri Devrim Komitesi Komiseri Leonid Stark’ın liderliğindeki Baltık denizcilerin ayrılmasıyla işgal edilmiştir. Buradan devrimci olayların ilk raporları tüm dünyadaki ajanslara ve gazetelere iletilmiştir. 1 Aralık 1917 yılında Halkların Komiserleri Konseyi’nin(SNK) Başkanı Vladimir Lenin imzasıyla çıkan bir kararname ile PTA; SNK’nın Merkez Enformasyon Organı olduğu ilan edilmiştir. PTA’nın ilk komiseri olarak Stark görev yapmıştır. Mart 1918 yılında ajans, hükümet ile birlikte Petrograd şehrinde Moskova’ya taşınmıştır. 7 Eylül’de Tüm Rusya Merkez Yürütme Komitesi (VTSİK) Başkanlığı, Rusya Merkez Yürütme Komitesi’ndeki PTA ve Basın Bürosu’nun birleşmesi hakkında bir kararname çıkarmıştır. 1917 yılında Rusya’da Bolşevik Devrimi’nin ardından SPTA, ROSTA haber ajansına dönüşmüştür (Gadimov, 2014, 138). ROSTA’nın açılımı ise “Rusya Merkez Yürütme Komitesi’nin Rus Telgraf Ajansı» şeklinde tanımlanmıştır. ROSTA’nın telgraf adresi “Moskova Günlüğü” adıyla kurmuş olup, ülkenin her yerinden telgraflar almıştır.

1919 yılına gelindiğinde ROSTA’nın ülkenin 42 noktasında temsilciği bulunuyordu. Ayrıca Berlin, Tahran, Budapeşte, Viyana, Stockholm ve Oslo gibi şehirlerde yurtdışı temsilcilikleri mevcuttu. ROSTA yaklaşık 400 basılı duvar gazetesi, Agit-ROSTA gazetesi ile çeşitli sosyo-politik, ekonomik, edebi ve resimli dergiler çıkartmıştır. Ajansa bağlı olarak ülkede ilk kez gazetecilik okulu açılmıştır.

Askeri müdahale ve İç Savaş yıllarında, “Rosta’nın Penceresi” adında grup kuruldu. Bu grup altında, Eylül 1919’dan Ocak 1921’e kadar, en güncel konular hakkında bir dizi posterler yayımlandı. Vladimir Mayakovsky, Mikhail Cheremnykh, Ivan Malyutin ve diğerleri de dahil olmak üzere genç sanatçılar, şairler, gazeteciler, “Rosta’nın Pencereleleri” yaratıcı grubunda çalıştı. İki buçuk yıl boyunca yaklaşık 2 bin satirik posterler yapılmıştır. Kasım 1920’den bu yana, ROSTA, Rusya Sovyet Federatif Sosyalist Cumhuriyeti (RSFSR)’nin Halk Eğitim Komitesine bağlı Glavpolitprosvet sistemine girdi, ancak 7 Eylül 1922’den bu yana, tekrar RSFSR ve sendika Sovyet Cumhuriyetleri’nin tamamı için merkezi bilgi kuruluşu olarak Merkez Yürütme Komitesine tabi oldu. O dönemde Rosta’nın RSFSR’de sadece 477 bürosu vardır. 10 Temmuz 1925’te, Merkez Yürütme Komitesi Başkanlığı ve Halk Komiserleri Konseyi kararıyla, Merkezi Bütün-Birlik Bilgi Organı olarak “Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği (SSCB) Telgraf Dairesi” (TASS) oluşturuldu (Şarifulin, Государственное информационное агентство России ТАСС[Rusya Devlet Enformasyon Ajansı TASS], tass.ru).

Sovyetler Birliği’nin Telgraf Dairesi dünyanın en büyük temsilcilik ağına sahipti. Dairenin yurtiçinde 682 ve yurtdışında 94 temsilciliği bulunmaktaydı. Ajans 4000

Sovyet gazetesine, radyo ve televizyon editörlüklerine enformasyon sağlamaktaydı. 64 dilde yayımlanan gazetelerin tirajları ise 190 milyondan fazlaydı. Binlerce yabancı ve yerli haber ajansları, gazete, dergi, televizyon ve radyo şirketleri TASS'tan görsel enformasyon ve mesaj temin etmekteydi. Dünya ve ulusal haber ajanslarında yer alan enformasyonlara göz atıldığında dünyanın her yerinden yaklaşık 8 bin 200 gazetede bir şekilde TASS'ın etkisi fark edilir (Şarifulin, Государственное информационное агентство России ТАСС[Rusya Devlet Enformasyon Ajansı TASS], tass.ru).

Sovyetler Birliği'ne bağlı 15 Cumhuriyette yerel haber ajanslarının açılmasına izin verilmiş olup, bu ajanslarda TASS'a bağlı almıştır. TASS'a bağlı olarak çalışan Ratau (Ukrayna), Belta (Beyaz Rusya), Uztag (Özbekistan), Kaztag (Kazakistan), Gruzinform (Gürcistan), Azerinform (Azerbaycan), Elta (Litvanya), Atem (Moldova), Latininform (Letonya), Kirtag (Kırgızistan), Takjikta (Tacikistan), Armenpress (Ermenistan), Türkmeninform (Türkmenistan) ve Eta(Estonya) yurt dışı ile ilgili haberleri sadece TASS'a göndermiştir. Bu ajanslar bağımsız bir haber ajansından çok TASS'ın yerel bürosu şeklinde çalışmıştır (Gadimov, 2014, 139). "Rosta 1935 yılına kadar RSFSR'nin resmi enformasyon organı olarak görev yapmıştır" (Şarifulin, Государственное информационное агентство России ТАСС[Rusya Devlet Enformasyon Ajansı TASS], tass.ru).

30 Mart 1934 yılında ilk kez TASS, "Pravda" ve "İzvestiya" gazetelerinde basılan "devlet" ibaresini kaldırdı. Paris'teki Sovyet casuslarının gözaltına alınması hakkındaki hükümetin resmi yalanlama açıklamaları gazetelerin ilk sayfalarında yer almıştır ve resmi açıklamalara "TASS yetkili ..." sözlerine yer verilmiştir. TASS kısaltması, birçok kişi tarafından Moskova'nın resmi sesi olarak algılandı ve "TASS devlet yetkili..." ifadesi bir simgesel yapı haline geldi. 1975 yılında ajans Ekim Devrimi ödülüne layık görüldü. Bu ödül, Lenin düzeninin ardından SSCB'nin en önemli ikinci ödülüdür (Şarifulin, Государственное информационное агентство России ТАСС[Rusya Devlet Enformasyon Ajansı TASS], tass.ru).

Rusya'nın egemenliğinin ilanının ardından, İTAR-TASS, Rusya Enformasyon Telgraf Ajansı adıyla Rusya Federasyonu Devlet Başkanı Boris Yeltsin'in kararıyla kuruldu. TASS kısaltması, uluslararası kabul görmüş bir marka olarak yerini korumuştur. 4 Mayıs 1994 yılında Rusya Federasyonu Hükümeti İTAR-TASS'ı ülkenin Devlet Merkezi Enformasyon Ajansı olarak ilan etti. Ajans, Rusya Federasyonu hükümetine bağlandı. Ajans, devletin sahip olduğu bir kuruluştan 22 Kasım 2004 tarihli bir hükümet kararına uygun olarak Federal Devlet Üniter Teşebbüsü (FSUE)'ne dönüştürüldü (Şarifulin, Государственное информационное агентство России ТАСС[Rusya Devlet Enformasyon Ajansı TASS], tass.ru).

"1 Ekim 2014'ten itibaren ajans tarihi adı olan TASS'a yeniden döndü. Aynı zamanda TASS kısaltması bir marka oldu ve şimdi deşifre edilmedi. Yeni TASS markasının konsepti sürekli güncellenen bütünleşik bilginin güvenilir bir kaynağı fikrine dayanıyordu. Enformasyon ajansının anahtar sloganı "Biz biliyoruz" idi" (Şarifulin, Государственное информационное агентство России ТАСС[Rusya Devlet Enformasyon Ajansı TASS], tass.ru).

"Nisan 2015'ten beri TASS Uluslararası Enformasyon Ajansları Birliği (MINDS International)'nin üyesidir. Kasım 2016'da TASS ajansı Asya-Pasifik Haber Ajansları Organizasyonu tarafından düzenlenen "Kalite Bilgi Ajanslarının Üstün Başarıları-2016" ödülüne layık görülmüştür" (Şarifulin,

Государственное информационное агентство России ТАСС[Rusya Devlet Enformasyonu Ajansı TASS], tass.ru).

TASS'ın Rusya'da ve yurtdışında; medya şirketleri, işletmeler, diplomatik temsilciler olmak üzere 5 binden fazla abonesi bulunmaktadır. TASS dünyanın 57 ülkesinde 61 yabancı temsilciye ve Rusya'da 59 bölge merkezi ile ofise sahiptir. "Ajansın toplam çalışanı bin 890 kişidir. 115 ülkede 200 aboneye haber servisi yapan ajans, Rusça, İngilizce, Fransızca, Almanca, İspanyolca, Arapça ve Portekizce yayın yapmaktadır" (Çakır, 2007, 159). 2014 yılında Almanca ve Fransızca editörlükleri kapatıldı (ТАСС: Обыски в агентстве не связаны с его работой [:Ajanstaki aramalar onun çalışmasıyla ilgili değil, <http://www.trud.ru>]). Günümüzde TASS haber ajansı uluslararası enformasyon aktarımını sadece İngilizce gerçekleştirmektedir.

Atilla Girgin'e göre tüm dünya ülkelerine hizmet vermese de, kendi ve ulaştığı ülkelerin nüfusları ve dünyanın önemli bir bölgesindeki gücü nedeniyle TASS haber ajansı "İkincil konumdaki uluslararası haber ajansları" kategorisine girmektedir(Girgin, 2002, 112). "Dünya genelinde, medya sektörü üzerinde haber etkinliği sağlayan beş büyük haber ajansı Associated Press, Reuters, Agency France Press, Itar-TASS ve Xhin-Hua'dır" (Şahin, 2014, 109). Yine TASS haber ajansının dünya arenasındaki önemini bu ifadeyle bir kez daha görmekteyiz.

3. Yöntem

Bu makalede, sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemlerinden içerik analizi tekniğiyle veriler analiz edilmiştir. "*İçerik analizi, metinden çıkartılan geçerli yorumların bir dizi işlem sonucu ortaya konulduğu bir araştırma tekniğidir. Bu yorumlar, mesajın göndereni, mesajın kendisi ve mesajın alıcısı hakkındadır*" (Weber (1989)'den Aktaran: Koçak ve Arun, 2006, 22). TASS Haber Ajansı örneklem olarak alınmıştır. 1 Şubat 2018 ile 25 Şubat 2018 tarihleri arasında Amerika Birleşik Devletleri tarafından Kudüs'ü İsrail'in başkenti olarak tanıma kararına ilişkin yeni gelişmeler meydana gelmiştir. Bu yirmi beş günlük süre içerisinde başta Filistin Devleti olmak üzere İslam İşbirliği Teşkilatı Dönem Başkanı ve Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın uluslararası camiada, ABD'nin Kudüs kararına karşı destek arayışına girmesi, Filistin Devlet Başkanı Mahmud Abbas'ın özellikle Rusya Federasyonu'na düzenlediği ziyarete ilişkin örneklem olarak alınan TASS Haber Ajansı'nda genişçe yer bulduğu görülmektedir. Bu doğrultuda örneklem olarak belirlenen TASS Haber Ajansı'nda 61 haber kodlamaya dâhil edilmiştir. İçerik analizi kapsamında sınıflandırma sistemi yedi değişkenden oluşmaktadır. Bunlar; "ABD tarafından Kudüs'ü İsrail'in başkenti olarak tanıma kararının bulunduğu "Haberlerin Sayısı", "Haber Başlığı", "Haber Kaynağı", "Haber Türleri", "Haberin Aktörleri", "Fotoğraf Kullanımı", "Kavramlar" şeklinde sıralanmaktadır. Bu değişkenlere göre her bir haber için haberin hangi türde yayınlandığı, haberin yayın tarihi, haberin başlığı, haberin aktörlerinin kimler olduğu, haberin hangi kaynaklı olduğu, haberdeki ele alınan temel konunun ne olduğu, haberlerde kullanılan fotoğrafların neler olduğu tek tek kodlanmıştır. Bu kodlamalar verildikten sonra haberlerin içerikleri üzerinden TASS Haber Ajansı'nda ABD tarafından Kudüs'ü İsrail'in başkenti olarak tanıma kararının nasıl yansıtıldığı, karara ilişkin tepkilerin nasıl aktarıldığı, hangi haberlerin ön plana çıkarıldığı ve nelerin vurgulandığı açıklanmaya çalışılmıştır.

4. Bulguların Analizi ve Yorumlanması

Araştırmanın bulguları TASS Haber Ajansı'nın resmi sitesi olan "http://TASS.ru/" dan elde edilmiştir. Bu veriler içerik analizi yöntemiyle 7 değişkenden oluşan sınıflandırma sisteminde incelenmiştir. Bunlar; "ABD tarafından Kudüs'ü İsrail'in başkenti olarak tanıma kararının bulunduğu "haber sayısı", "haber başlığı", "haber kaynağı", "haber türü", "haber aktörleri", "fotoğraf kullanımı", "kavramlar" şeklinde sıralanmıştır.

Bu doğrultuda "haber başlığı" değişkenine baktığımızda 2 Şubat 2018'deki ilk haberde "Filistin makamları, 1967 sınırları içinde bir devlet kurulması amaçlarını terk etmeyeceklerini ilan ettiler" başlığı yer almaktadır. Cezayir Presse Servisi'ne dayandırılan haberde haberin konusu Filistin Devleti'nin bağımsızlık mücadelesidir. 2 Şubat 2018'deki ikinci haberde ise "Ortadoğu'daki barış görüşmelerinin başarısızlığından ABD suçludur" başlığını Filistin Enformasyon Bakanı Muhammed Assaf'ın basın toplantısındaki açıklamalarından alındığı ve haberin konusunun ise İsrail-Filistin barış görüşmeleri olduğu görülmüştür.

3 Şubat 2018'de konumuz ile ilgili iki haber çıkmıştır. Bunlardan ilkinde "Haaretz: Gazze'den İsrail'e roket atışları başladı" başlığını atan TASS haber ajansı haberin kaynağı olarak İsrail merkezli Haaretz gazetesini göstermiştir. Haberın konusu ise Hamas'ın Kudüs kararına tepkisidir. Aynı gün çıkan ikinci haberde ise "Haaretz: İsrail, Gazze'deki roket saldırılarına tepki olarak Hamas hedeflerini vurdu" başlığını kullanmıştır. Aynı şekilde haberin kaynağı Haaretz gazetesi, konusu ise İsrail'in, Hamas'ın saldırısına misillemesi olmuştur.

4 Şubat 2018'de Kudüs kararına ilişkin TASS haber ajansında iki haber çıkmıştır. Bu haberlerden birincisinde "Filistin Kurtuluş Örgütü(FKÖ) makamları, İsrail ile ilişkileri terk etme çağrısında bulundu" başlığı yer almıştır. Bu haberin kaynağını Wafa Haber Ajansı, konusunu ise Filistin'in Kudüs kararına tepkisi oluşturmuştur. İkinci haberde ise "İsrail, Batı Şeria'daki bir haham cinayeti sonrasında bölgedeki yerleşim karakollarını yasalaştırıyor" başlığı yer almaktadır. Haberın kaynağı İsrail Başbakanı Netanyahu'nun açıklamaları, konusu ise İsrail'in yasadışı yerleşim planıdır.

5 Şubat 2018 günü TASS haber ajansında Kudüs kararına ilişkin üç haber hedef kitleye servis edilmiştir. Bunlardan ilkinde "Papa ve Cumhurbaşkanı Erdoğan arasındaki toplantı bir saat sürdü" başlığı kullanılmıştır. Haberın kaynağını Rai News, konusunu ise İİT dönem başkanı ve T.C. Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın ABD'nin Kudüs kararına karşı uluslararası destek ziyaretleri oluşturmaktadır. İkinci haberde ise "Erdoğan ve Papa, ABD'nin Kudüs'e ilişkin kararının olumsuz sonuçlarını konuştular" başlığı atılmıştır. Haberın kaynağı olarak TASS haber ajansının kendisi, konusu ise İİT dönem başkanı ve T.C. Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın Kudüs kararına ilişkin yürüttüğü diplomasi atağı oluşturmaktadır. Üçüncü haberde ise başlık olarak "İsrail, BM Güvenlik Konseyi toplantısında Mahmud Abbas'ın yerini müzakere etmeyi reddetti" seçilmiştir. Haberın kaynağı TASS haber ajansı, konusu ise Kudüs kararının BM'de görüşülmesidir.

6 Şubat 2018 günü TASS'da Kudüs kararına ilişkin beş haber bulunmaktadır. Birinci haberde başlık olarak: "İsrail güvenlik güçleri, Batı Şeria'da bir hahambaşını öldüren Filistinliyi vurdu" cümlesi kullanılmıştır. Haberın kaynağını İsrail Savunma Bakanı

Avigdor Lieberman'ın açıklamaları, konusunu ise İsrail ordusunun Filistinlilere karşı sert politikaları oluşturmaktadır. İkinci haberde "Rusya'daki Filistin Büyükelçisi: Kudüs meselesi bizim için pazarlık değildir" başlığı atılmıştır. Haberin kaynağı Filistin'in Rusya'daki Büyükelçisi Abdelhafiz Nofal'ın açıklamaları, konusu ise Filistin'in Kudüs kararına karşı uluslararası destek çabasıdır. Üçüncü haber: "Filistin'in Rusya'daki Büyükelçisi: Abbas, Putin ile Filistin-İsrail bölgesindeki durumu görüşecek" başlığı ile hedef kitleye aktarılmıştır. Haberin kaynağı Filistin'in Rusya'daki Büyükelçisi Abdelhafiz Nofal'ın açıklamaları, konusu ise Filistin'in Kudüs kararını Rusya yetkilileri ile görüşme oluşturmuştur. Dördüncü haberde "Erdoğan, İtalya Cumhurbaşkanı ve Papa hakkında ne konuştu?" başlığı seçilmiştir. Haberin kaynağı TASS, konusu ise İİT dönem başkanı ve T.C. Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın Kudüs kararına ilişkin yürüttüğü diplomasi atağıdır. Beşinci haberde: "İsrail, Gazze'deki roket saldırılarına tepki olarak Hamas'a saldırıyor" başlığı kullanılmıştır. Bu haberin kaynağı TASS, konusu ise İsrail'in, Hamas'ın saldırısına yanıtı olmuştur.

7 Şubat 2018'de konuya ilişkin bir haber çıkmıştır. Haberin başlığı: "Batı Şeria'da öldürülen bir İsraili'nin ardından Filistin vuruldu" şeklinde gerçekleşirken, kaynağını İsrail Savunma Bakanlığı, konusunu ise İsrail ordusunun Filistinlilere yönelik sert politikaları oluşturmuştur.

8 Şubat 2018'de Kudüs kararına ilişkin çıkan tek haberde başlık olarak: "İsraililer-Kudüs, Filistinliler-Banliyöleri" seçilmiştir. Haberin kaynağı ABD Başkanı Donald Trump'ın açıklamaları, konusu ise Kudüs Kararının ardından artan İsrail ve Filistin arasındaki çatışma olmuştur.

TASS haber ajansı tarihi geçmişinden kaynaklanan geniş bir hedef kitleye sahiptir. TASS'ın eski Sovyet ülkelerine Rusça enformasyon aktarımı sağlayabilme özelliğinden ötürü yaklaşık 284 milyon 183 bin 500 kişiyi potansiyel hedef kitle olarak tanımlayabiliriz (Население - еще один не маловажный фактор в жизни страны. Численность населения, национальный состав – все это играет свою роль в жизни страны / Nüfus, ülke hayatı için önemsiz olmayan başka bir faktördür. Nüfusun büyüklüğü, ulusal kompozisyon - bütün bunlar ülkenin yaşamında bir rol oynar, <http://spinform.ru>). Ayrıca uluslararası ortak dil olarak kabul edilen İngilizce yayın faaliyetlerini sürdürmesiyle dış yayın politikasında dünyanın tamamında diğer enformasyon aktaran kanallara ve ajanslara haber iletimi potansiyeline sahiptir.

10 Şubat 2018'de konuya ilişkin bir haber hedef kitleye sunulmuştur. Haberde konu başlığı olarak: "Abbas: Filistin, Hindistan'ın bölgede adil bir barış sağlamadaki rolüne güveniyor" kullanılırken, kaynak olarak Wafa haber ajansı seçilmiş ve konusu Filistin'in Kudüs kararına karşı uluslararası destek çabası olmuştur.

11 Şubat 2018'de TASS haber ajansında Kudüs kararına ilişkin iki haber yer almıştır. İlkinde: "Abbas, Rusya'da Filistin için yeni bir uluslararası mekanizmanın oluşturulmasını görüşecek" başlığı atılmıştır. Haberin kaynağı Filistin Devlet Başkanı Abbas'ın Danışmanı Majdi El-Khalidi, konusu ise Filistin'in Kudüs kararına karşı uluslararası destek çabasıdır. Diğer haberde ise başlık olarak: "İsrail askeri, Batı Şeria'da aranan 12 Filistinliyi gözaltına aldı" cümlesi seçilmiştir. Haberin kaynağı İsrail merkezli Jerusalem Post gazetesi, konusu ise İsrail ordusunun Filistinlilere yönelik sert politikalarıdır.

12 Şubat 2018'de TASS haber ajansında konuya ilişkin dokuz haber bulunmaktadır. Bunlardan birinci haberde: "Putin, Abbas'la Ortadoğu bölgesini ve Rus-Filistin ilişkilerini tartışacak" başlığı seçilmiştir. Haberde kaynak olarak Rusya Devlet Başkanlığı Basın Sekreteri Dmitry Peskov gösterilmiş, konusu ise Filistin'in Kudüs kararına karşı uluslararası destek girişimleri olmuştur. İkinci haberde: "Mahmud Abbas, Rusya'da Filistin-İsrail bölgesindeki durumu görüşecek" başlığı kullanılmıştır. Haberin kaynağı Filistin Devlet Başkanı Abbas'ın Danışmanı Majdi El-Khalidi, konusu ise Filistin'in Kudüs'e ilişkin karara uluslararası destek girişimleridir. Üçüncü haberde: "Filistin Devlet Başkanı Mahmud Abbas'ın Rusya'ya yaptığı ziyaretler" başlığı ile haber hedef kitleye aktarılmıştır. Haber kaynağı TASS haber ajansı, konusu ise Filistin Devlet Başkanı Mahmud Abbas'ın Rusya'ya gerçekleştirdiği ziyaretler ve Kudüs kararına uluslararası destek çabalarıdır. Dördüncü haberde: "Tillerson: Kudüs'e ilişkin nihai karar Filistinliler ve İsraililer tarafından alınacak" başlığı atılmıştır. Haberin kaynağı ABD Dışişleri Bakanı Tillerson'un açıklamaları, konusu ise ABD'nin Kudüs kararının Bakan Tillerson tarafından değerlendirilmesidir. Beşinci haberde: "Rus-Filistin ilişkileri" başlığı kullanılmıştır. Haberin kaynağı TASS haber ajansı, konusu ise Filistin'in Kudüs kararına ilişkin Filistin'in uluslararası destek girişimleridir. Altıncı haberde: "Amerika Birleşik Devletleri'nin 2019 yılına ilişkin taslak bütçesi Kudüs'teki elçilik için para sağlıyor" başlığı atılmıştır. Haberin kaynağı TASS haber ajansı, konusu ise ABD'nin Kudüs kararının bütçede ele alınmasıdır. Yedinci haberde: "Putin, Trump ile telefon görüşmesi yaptı" başlığı kullanılmıştır. Haberin kaynağı Rusya Devlet Başkanlığı Basın Servisi, konusu ise ABD'nin Kudüs kararının iki ülke liderleri arasında ele alınmasıdır. Sekizinci haberde başlık olarak: "Abbas: Filistin, anlaşma için bir arabulucu olarak ABD ile işbirliği yapmayacak" cümlesi tercih edilerek hedef kitleye aktarılmıştır. Haberin kaynağı TASS haber ajansı, konusu ise ABD'nin Kudüs kararına Filistin'in tepkisidir. Dokuzuncu haberde başlık olarak: "Tillerson, Mısır'da Ortadoğu çözümünü ve terörle mücadeleyi görüştü" kullanılmıştır. Haber kaynağı TASS haber ajansı, haberin konusu ise ABD Dışişleri Bakanının Ortadoğu'ya düzenlediği ziyaretlerde Kudüs kararının görüşülmesi olmuştur.

13 Şubat 2018'de Kudüs kararına ilişkin üç haber TASS haber ajansında yer almaktadır. Haberlerden ilkinde: "Beyaz Saray, Trump ve Putin arasındaki telefon görüşmesinin içeriğinden bahsetti" şeklinde başlık atılmıştır. Haberin kaynağı Beyaz Saray Basın Servisi, konusu ise ABD'nin Kudüs kararının iki devlet başkanı tarafından ele alınmasıdır. İkinci haberde başlık olarak: "Kudüs'teki El Aksa Camisi, Rus hacıların ziyaretleri listesine dahil edilmiştir" cümlesi kullanılmıştır. Haberin kaynağı Rusya Müftüsü Şeyh Ravil Gainutdin'in açıklamaları olurken, konusu ise ABD'nin Kudüs Kararına Rusya'daki Müslümanların tepkisi olmuştur. Üçüncü haberde: "Metropolitan Hilarion: Kudüs'ün statüsü konusundaki anlaşmazlık, kentteki dinler arası barışı tehdit ediyor" başlığı atılmıştır. TASS haber ajansı, haber kaynağını Rus Ortodoks Kilisesi'nin web sitesindeki resmi açıklamaya dayandırırken, haberi konusu ise ABD'nin Kudüs Kararına Rusya'daki Hıristiyanların tepkisi olmuştur.

14 Şubat 2018'de dört haber Kudüs kararına ilişkindir. Bu haberlerden ilk habere başlık olarak: "Dış Ticaret Departmanı: Moskova ile Kudüs arasındaki ilişkiler ABD ile İsrail arasındaki bağların gücünü etkilemez" cümlesini seçilmiştir. Haberin kaynağı ABD Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü Heather Nauert'in açıklaması, konusu ise ABD'nin Kudüs kararının iki ülke arasındaki yansımalarıdır. İkinci haberde: "Patrik

Kirill, Abbas'la yaptığı toplantıda Kudüs'ün özel statüsünün korunması çağrısında bulundu" başlığı atılmıştır. Haberin kaynağı olarak TASS haber ajansı gösterilirken, konusu ise ABD'nin Kudüs Kararına Rusya'daki Hıristiyanların tepkisi olmuştur. Üçüncü haberde: "Lavrov ve Mısır Dışişleri Bakanı Suriye'yi ve Filistin-İsrail bölgesini görüştü" başlığı kullanılmıştır. Haberin kaynakları olarak Rusya Dışişleri Bakanlığı ve Mısır'ın Moskova'daki Büyükelçisi İhab Nasr gösterilirken, konusu ise Mısır ve Rusya'nın Kudüs kararına tepkileri olmuştur. Dördüncü haberde: "ABD, Ürdün'e beş yıl içinde 6 milyar dolarlık yardım sağlayacak" başlığı seçilmiştir. Haberin kaynağı ABD Dışişleri Bakanı Tillerson'un açıklaması, konusu ise ABD'nin Kudüs kararının bölge ülkeleriyle değerlendirmesidir.

15 Şubat 2018'de konuya ilişkin tek haber çıkmıştır. Haberin başlığı: "FKÖ, ABD'nin Filistin'i Ortadoğu'da bir çözüm fikri ile tanımadığını belirtti." olarak gerçekleşmiştir. Haberin kaynağı TASS haber ajansı, konusunu ise ABD'nin Kudüs kararının ardından görülen tepkiler oluşturmıştır.

16 Şubat 2018'de de ABD'nin Kudüs kararına ilişkin bir haber çıkmıştır. Haberin başlığı: "Reuters: Trump, Netanyahu ile Beyaz Saray'da Mart ayı başlarında bir toplantı yapacak" şeklinde gerçekleşmiştir. Haberin kaynağı uluslararası haber ajansı Reuters, konusu ise ABD'nin Kudüs kararının iki ülkenin liderleri tarafından Beyaz Saray'da ele alınmasıdır.

17 Şubat 2018'de Kudüs kararına ilişkin çıkan tek haberin başlığı: "İsrail, sınır yakınlarındaki bir kara mayını patlamasına yanıt olarak Gazze Şeridi'ndeki altı Hamas bölgesini vurdu" şeklinde iken, haberin kaynağı İsrail Başbakanı Benjamin Netanyahu'nun açıklamaları, konusu ise İsrail ve Filistin arasındaki artan gerilim ve şiddet ortamı olmuştur.

19 Şubat 2018'de konuya ilişkin beş haber hedef kitleye aktarılmıştır. Bu haberlerden ilkinde: "Rusya, Filistin ve İsrail'e görüşmeler için bir platform sağlamaya hazır" başlığını kullanırken, kaynak olarak Rusya Dışişleri Bakanı Lavrov'un açıklamaları gösterilmiştir. Haberin konusu ise Kudüs kararının ardından Rusya tarafından gelen arabuluculuk teklifidir. İkinci haberde: "Rusya, İsrail'in yok edilmesi veya İran'a karşı savaş hakkında söylentileri kabul etmiyor" başlığı atılmıştır. Haberin kaynağı Rusya Dışişleri Bakanı Lavrov'un açıklamaları olurken, konusu ise ABD'nin Kudüs kararının etkileridir. Üçüncü haberde: "Bogdanov: Rus elçiliğini İsrail'e taşıma ihtimali gündemde değil" şeklinde başlık kullanılmıştır. Haberin kaynağı Rusya Devlet Başkanı'nın Ortadoğu Özel Temsilcisi Mihail Bogdanov'un açıklamaları, konusu ise ABD'nin Kudüs kararına Rusya'nın tepkisidir. Dördüncü haberin başlığı: "LAS (Arap Devletleri Ligi), İsrail'i BM Güvenlik Konseyi üyesi olmayan kalıcı üyelere atama girişimlerini kabul etmiyor" şeklinde gerçekleşmiştir. Haberin kaynağı Arap Devletleri Ligi'nin Genel Sekreter Yardımcısı Hüsam Zaki'nin açıklamaları, konusu ise Arap Devletleri Ligi'nin Kudüs kararına tepkisidir. Beşinci haberin başlığı: "Valdai, Ortadoğu ülkelerinin uzlaşılan anlaşmalara uymalarını önerir" olmuştur. Haberin kaynağı TASS haber ajansı, konusu ise Valdai Konferansının Kudüs Sorununa yaklaşımıdır.

20 Şubat 2018 tarihinde Kudüs kararına ilişkin TASS haber Ajansı'nda altı haber çıkmıştır. Birinci haberde başlık olarak: "Konsey Üyesi Abbas: Rusya, Filistin'in dünyayla olan ilişkisinde bir köprü olabilir" cümlesi kullanılmıştır. Haberin kaynağı Rusya'da yayımlanan Kommersant gazetesi, konusu ise Filistin'in Kudüs kararına

karşı uluslararası destek çabasıdır. İkinci haberde: “Abbas: Filistinliler İsrail’le barış görüşmelerini asla reddetmedi” başlığı atılmıştır. Haberin konusu Filistin-İsrail çatışması olurken kaynağı ise Sky News Arabia TV kanalındır. Üçüncü haberde: “ABD, İsrail ile çatışmayı çözmek için Filistinlilerle birlikte çalışmaya hazır” başlığı ile hedef kitleye haber aktarılmıştır. Haberde kaynak ABD’nin BM Temsilcisi Nikki Haley’in açıklamaları olarak gösterilirken, konusu ise Filistin-İsrail çatışması olmuştur. Dördüncü haberde: “ABD’nin BM Daimi Temsilcisi, Filistinli müzakereciye, kapa çeneni” başlığı atılmıştır. Haberin kaynağı ABD’nin BM Temsilcisi Nikki Haley’in açıklamaları, konusu ise ABD’nin Kudüs kararının BM’de görüşülmesidir. Beşinci haberde: “BM Genel Kurulu’ndaki Oturumda İsrail, Kudüs’ü Filistinlilerle paylaşmayı reddetti” başlığı kullanılmıştır. Haberin kaynağı TASS haber ajansı olurken, konusu ise ABD’nin Kudüs kararının BM’de görüşülmesidir. Anılan tarihte çıkan son haberde ise: “Netanyahu: Abbas, BM Genel Kurulu’nda tansiyonu düşürecek yeni bir şey söylemedi ve dünyadan kaçmaya devam ediyor” başlığı yer almıştır. Haberin konusu ABD’nin Kudüs kararının BM’de görüşülmesi olurken, kaynağı ise İsrail Savunma Bakanı Avigdor Lieberman’ın açıklamalarıdır.

21 Şubat 2018 tarihinde TASS haber ajansında ABD’nin Kudüs kararına ilişkin iki haber servis edilmiştir. Bu haberlerden ilki: “ABD, BM Güvenlik Konseyi’ne Filistin-İsrail yerleşim planını hazırladığını bildirdi” başlığı ile aktarılmıştır. Haberin konusu İsrail’in yasadışı yerleşim planı, kaynağı ise TASS haber ajansıdır. İkinci haberde: “Neden İsrail Batı Şeria’da yerleşim yerlerini inşa etmeye devam ediyor” başlığı atılmıştır. Haberin kaynağı TASS haber ajansı, konusu ise İsrail’in yasadışı yerleşim planıdır

22 Şubat 2018’de konuya ilişkin tek haber çıkmıştır. Bu haberde başlık olarak: “Filistin Başkanı, ABD’de tıbbi muayene ediliyor” cümlesi tercih edilmiştir. Haberin kaynağı uluslararası haber ajansı Reuters, konusu ise Filistin Devlet Başkanı’nın Kudüs kararı ile ilgili ziyaretleri kapsamında rahatsızlanarak hastaneye kaldırılmasıdır.

23 Şubat tarihinde konuya ilişkin altı haber çıkmıştır. Bu haberlerden ilkinde: “Birleşik Devletler Filistin-İsrail yerleşim planını tamamlıyor” başlığı kullanılmıştır. Haberin kaynağı ABD’nin BM Temsilcisi Nikki Haley’in açıklamaları, konusu ise İsrail’in yasadışı yerleşim planıdır. İkinci haberde: “Reuters: ABD, Mayıs ayında Kudüs’teki elçiliği açabilir” başlığı atılmıştır. Haberin kaynağı Reuters haber ajansı, konusu ise ABD’nin Kudüs kararıdır. Üçüncü haberde: “İsrail bakanı, ABD’nin elçiliğini Kudüs’e Mayıs ayında taşıma planlarını memnuniyetle karşıladı” başlığı tercih edilmiştir. Haberin kaynağı İsrail Ulaştırma, Yol Güvenliği ve İstihbarat Bakanlığı Basın Dairesi olurken, konusu ise ABD’nin Kudüs kararına İsrail’in tepkisidir. Dördüncü haber başlığı: “Dışişleri Bakanlığı, Mayıs ayında ABD Elçiliğini Kudüs’te açacaklarını doğruladı” ile haberin hedef kitleye aktarımı söz konusu olmuştur. Haberin kaynağı TASS haber ajansı olarak gösterilirken, konusu ise ABD’nin Kudüs kararıdır. Beşinci haberde: “Dışişleri Bakanlığı: 2019 yılı sonunda, Kudüs’teki Amerikan büyükelçiliği genişletilecek” başlığı yer almaktadır. Haberin kaynağı ABD Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü Heather Nauert’in açıklaması olurken, konusu ise ABD’nin Kudüs kararıdır. Altıncı haberde ise: “Trump, en zor anlaşma olarak adlandırılan Filistin-İsrail çatışmasının çözümü” başlığı ile ABD’nin Kudüs kararı hedef kitleye servis edilmiştir. Haberin kaynağı ABD Başkanı Donald Trump’ın açıklamaları olurken, konusu ise Filistin-İsrail çatışmasıdır.

24 Şubat 2018 tarihinde Kudüs kararına ilişkin iki haber mevcuttur. Bu haberlerden birincisinde: “Netanyahu, ABD'nin ABD elçiliğini Kudüs'e Mayıs ayında taşıma kararını memnuniyetle karşıladı” başlığı kullanılmıştır. Haberin kaynağı ABD Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü Heather Nauert'in açıklaması, konusu ise ABD'nin Kudüs kararına İsrail'in tepkisidir. TASS ikinci haberde başlığı: “ABD, İsrail Büyükelçiliğini Kudüs'e taşımaya karar vermesinin ardından ABD ile İsrail ebedi dostluk ilan etti” şeklinde tercih etmiştir. Haberin kaynağı TASS haber ajansı olurken, konusu ise ABD'nin Kudüs kararına İsrail'in tepkisidir.

25 Şubat 2018'de konuya ilişkin tek haber çıkmıştır. Bu haberde: “Suriye, ABD'nin Kudüs'teki elçiliğini Mayıs ayında taşıma kararını kınadı” başlığı yer almaktadır. Haberin kaynağı Suriye Dışişleri Bakanlığı yazılı açıklaması, konusu ise ABD'nin Kudüs kararına Suriye'nin tepkisidir.

Haber sayısı değişkenini ele aldığımızda, ABD'nin Kudüs'ü İsrail'in başkenti olarak tanıma kararını aktaran TASS Haber Ajansı'nda, 01 Şubat 2018 – 25 Şubat 2018 tarihleri arasında toplamda 61 haber hedef kitleye aktarılmıştır. Bu haberlerin günlere göre dağılımı; 12 Şubat 2018'de dokuz kez, 20 Şubat 2018 ve 23 Şubat 2018'de altı kez, 6 Şubat 2018 ve 19 Şubat 2018'de beş kez, 14 Şubat 2018'de dört kez, 5 Şubat 2018 ve 13 Şubat 2018'de üç kez, 2 Şubat 2018, 3 Şubat 2018, 4 Şubat 2018, 11 Şubat 2018, 21 Şubat 2018, 24 Şubat 2018'de iki kez ve kalan diğer günlerde ise birer kez şeklindedir.

Haber Kaynağı

Tablo 1: Haber Kaynağı

NO	HABER KAYNAĞI	HABER SAYISI
1	TASS Haber Ajansı	18
2	ABD Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü Heather Nauert	3
3	ABD'nin BM Temsilcisi Nikki Haley	3
4	Haaretz Gazetesi	2
5	Wafa Haber Ajansı	2
6	İsrail Başbakanı Benjamin Netanyahu	2
7	Filistin'in Rusya'daki Büyükelçisi Abdelhafiz Nofal	2
8	ABD Başkanı Donald Trump	2
9	Filistin Devlet Başkanı Abbas'ın Danışmanı Majdi El-Khalidi	2
10	ABD Dışişleri Bakanı Tillerson	2
11	Rusya Dışişleri Bakanı Lavrov	2
12	Cezayir Presse Servisi	1
13	Filistin Enformasyon Bakanı Muhammed Assaf	1
14	Rai News	1

Tablo 1 Haber Kaynağına göre haberlerde Rusya'dan ulusal basın kuruluşları ve uluslararası haber ajansları kaynak olarak gösterilmiştir. Bu kaynaklardan en fazla göze çarpanları ise TASS Haber Ajansı 18 defa, ABD Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü Heather Nauert 3 defa, Haaretz Gazetesi, Wafa Haber Ajansı, İsrail Başbakanı Benjamin Netanyahu Filistin'in Rusya'daki Büyükelçisi Abdelhafiz Nofal, ABD Başkanı Donald Trump, Filistin Devlet Başkanı Abbas'ın Danışmanı Majdi El-Khalidi, ABD Dışişleri Bakanı Tillerson ve Rusya Dışişleri Bakanı Lavrov 2 defa şeklindedir. Cezayir Presse Servisi, Filistin Enformasyon Bakanı Muhammed Assaf, Rai News, İsrail Savunma Bakanı Lieberman, İsrail Savunma Bakanlığı Basın

Servisi, Rusya Devlet Başkanlığı Basın Sekreteri Peskov, Reuters Haber Ajansı, Rusya Devlet Başkanlığı Basın Servisi, Beyaz Saray Basın Servisi, Rusya Müftüsü Şeyh Ravil Gainutdin, Rus Ortodoks Kilisesi, Rusya Dışişleri Bakanlığı, Mısır'ın Moskova'daki Büyükelçisi İhab Nasr, Rusya Devlet Başkanı'nın Ortadoğu Özel Temsilcisi Mihail Bogdanov, Arap Devletleri Ligi'nin Genel Sekreter Yardımcısı Hüsam Zaki, Kommersant Gazetesi, Sky News Arabia TV, İsrail Ulaştırma, Yol Güvenliği ve İstihbarat Bakanlığı Basın Dairesi, Jerusalem Post, Suriye Dışişleri Bakanlığı 1'er kez haberlerde kaynak olarak kullanılmıştır.

Haber Türleri

Tablo 2: Haber Türleri

HABER TÜRLERİ	SAYI
Haber	26
Kısa Haber	12
Röportaj	7
Basın Toplantısı	4
Basın Açıklaması	4
Yazılı Basın Açıklaması	3
Makale	2
Analiz	2
Mülakat	1

Tablo 2 Haber Türlerine göre, 1 Şubat 2018 – 25 Şubat 2018 tarihleri arasında Rus basınından örneklem olarak alınan TASS Haber Ajansı'nda ABD'nin Kudüs'ü İsrail'in Başkenti olarak tanıma kararını aktaran toplam 61 haberlerden 26'sı haber, 12'si kısa haber, 7'si röportaj, 4'ü basın toplantısı, 4'ü basın açıklaması, 3'ü yazılı basın açıklaması, 2'si makale, 2'si analiz ve 1'i mülakat formatındadır.

Haberin Aktörleri

Tablo 3: Haber Aktörleri

NO	HABERİN AKTÖRLERİ	SAYI
1	Filistin Devlet Başkanı Mahmud Abbas	21
2	ABD Başkanı Donald Trump	21
3	Rusya Devlet Başkanı Putin	11
4	İsrail Başbakanı Benjamin Netanyahu	6
5	ABD'nin BM Temsilcisi Nikki Haley	5
6	Rusya Dışişleri Bakanı Lavrov	4
7	Filistin Kurtuluş Örgütü	3
8	Papa Franciscus	3
9	T.C. Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan	3
10	ABD Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü Heather Nauert	3
11	ABD Dışişleri Bakanı Tillerson	3
12	Mısır Dışişleri Bakanı Şükrü	3
13	İsrail'in BM Temsilcisi Danny Danon	2
14	İsrail Ordusu	2
15	Filistin Enformasyon Bakanı Muhammed Assaf	2
16	Rus Ortodoks Kilisesi	2
17	Filistin'in Rusya'daki Büyükelçisi Abdelhafiz Nofal	2
18	Rusya Devlet Başkanı'nın Ortadoğu Özel Temsilcisi Mihail Bogdanov	1
19	Arap Devletleri Ligi'nin Genel Sekreter Yardımcısı Hüsam Zaki	1

Tablo 3 Haberın Aktörleri tablosuna göre 21 haberde Filistin Devlet Başkanı Mahmud Abbas ve ABD Başkanı Donald Trump, 11 haberde Rusya Devlet Başkanı Putin, 6 haberde İsrail Başbakanı Benjamin Netanyahu, 5 haberde ABD'nin BM Temsilcisi Nikki Haley, 4 haberde Rusya Dışışleri Bakanı Lavrov, 3 haberde Filistin Kurtuluş Örgütü, Papa Franciscus, T.C. Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, ABD Dışışleri Bakanlığı Sözcüsü Hearther Nauert, ABD Dışışleri Bakanı Tillerson ve Mısır Dışışleri Bakanı Şükrü, 2 haberde İsrail'in BM Temsilcisi Danny Danon, İsrail Ordusu, Filistin Enformasyon Bakanı Muhammed Assaf, Rus Ortodoks Kilisesi, Filistin'in Rusya'daki Büyükelçisi Abdelhafiz Nofal ve tablodaki diğer unsurlar ile şahıslar ise 1'er kez aktör olarak okuyuculara iletilmiştir.

Fotoğraf Kullanımı

Tablo 4: Fotoğraf Kullanımı

NO	HABERDE FOTOĞRAF KULLANIMI	SAYI
1	İsrail Bayrağı'nın Ön Plana Çıkarıldığı Kudüs'ün ve Mescidi Aksa'nın Yansıtıldığı Bir Kare	5
2	Filistin'in Rusya'daki Büyükelçisi Abdelhafiz Nofal'a Ait Kare	3
3	Filistin Devlet Başkanı Mahmud Abbas'a Ait Kare	2
4	Filistin Devlet Başkanı Mahmud Abbas İle Rusya Devlet Başkanı Putin'in Görüşmesine Ait Kare	2
5	ABD Dışışleri Bakanlığı Sözcüsü Hearther Nauert'ün Açıklama Yaparken Çekildiği Bir Fotoğraf	2
6	İran Dışışleri Bakanı Zarif Ve Rusya Dışışleri Bakanı Lavron'un Birlikte Çekildikleri Kare	2
7	Filistin Bayrağı İle Gösteri Yapan Filistinlilerin ve İsrail Askerinin Olduğu Bir Kare	1

Tablo 4 Fotoğraf Kullanımına göre haberlerde ağırlıklı olarak; haberde yer alan aktörlerin güncel ve arşivden fotoğraflarına yer verilmiştir. Kullanılan fotoğraflarda İsrail Bayrağı'nın ön plana çıkarılarak Kudüs'ün ve Mescidi Aksa'nın yansıtıldığı fotoğraflar 5 kez kullanılmıştır. Haberlerde Filistin'in Rusya'daki Büyükelçisi Abdelhafiz Nofal'a ait 3 fotoğraf, Filistin Devlet Başkanı Mahmud Abbas'a ait, Filistin Devlet Başkanı Mahmud Abbas İle Rusya Devlet Başkanı Putin'in görüşmesine ait ABD Dışışleri Bakanlığı Sözcüsü Hearther Nauert'ün açıklama yaparken çekildiği, İran Dışışleri Bakanı Zarif ile Rusya Dışışleri Bakanı Lavron'un birlikte çekildikleri 2 fotoğraf yer almaktadır.

Kavramlar

Tablo 5: Haberlerde Kullanılan Kavramlar

NO	HABERLERDE KULLANILAN KAVRAMLAR	SAYI
1	Büyükelçiliğin Taşınması Kararı	30
2	Müzakere	11
3	Tek ve Bölünmez Başkent	11
4	Filistin-İsrail Çatışması	7
5	İşgal	6
6	Bağımsız Devlet	5
7	İslamofobi	3
8	İki Devletli Çözüm	3

Tablo 5: Haberlerde Kullanılan Kavramlara baktığımızda en dikkat çeken kavramlar arasında büyükelçiliğin taşınması kararı 30 kez, müzakere ile tek ve bölünmez

başkent kavramları 11 kez ve Filistin-İsrail çatışması 7 kez kullanılmıştır. Haberlerdeki diğer kavramlar: Bağımsız devlet 5, savaş ilanı 4, İslamofobi ve iki devletli çözüm 3'er kez şeklinde tekrarlanmıştır.

Sonuç ve Değerlendirme

Bu çalışmanın amacı Rus resmi haber ajansı TASS haber ajansında, ABD Başkanı Donald Trump tarafından Kudüs'ün İsrail'in başkenti olarak tanıma ve büyükelçiliğin Tel Aviv'den Kudüs'e taşınması kararının nasıl yansıtıldığı ve buna üç semavi dine ait toplulukların verdikleri tepkiler ile Ortodoks Hıristiyan Rusya'nın tepkilerinin ne şekilde gerçekleştiğini ortaya koymaktır. Yüzyıllar boyunca Kudüs üzerinde farklı dinlere mensup kişi ve topluluklar tarafından daima bir üstünlük kurma ve kadim şehir Kudüs'te hegemonyalarını sürdürme çabalarını görmekteyiz. Yaşadığımız 21.yüzyılda bu çabaların hala devam ettiğini ancak farklı yöntem ve teknikler altında bunun sürdürüldüğünü görmekteyiz.

Bu görüşlerden yola çıkarak Rus basınında; ABD Başkanı Donald Trump tarafından Kudüs'ün İsrail'in başkenti olarak tanıma ve büyükelçiliğin Tel Aviv'den Kudüs'e taşınması kararının yansımalarının görünürlüğü ve bu görünürlüğün niteliği tespit edilmeye çalışılmıştır. Bunun için Rus medya kuruluşlarından biri olan TASS Haber Ajansı'nda konuya ilişkin çıkan haberleri araştırılarak, içerik analizi yöntemi ile incelenmiştir.

Bu çalışmanın evreni Rus resmi haber ajansı TASS'dır. Çalışmanın örneklemini ise ABD Başkanı Donald Trump tarafından Kudüs'ün İsrail'in başkenti olarak tanıma ve büyükelçiliğin Tel Aviv'den Kudüs'e taşınması kararına ilişkin haberler oluşturmuştur. TASS haber ajansının örneklem olarak seçilme nedenleri şu şekildedir: Birincisi, Rusya'da hedef kitleye en fazla ulaşılabilir olması, ikincisi devletin resmi haber ajansı olması ve nitekim devlet politikalarını yansıtması, üçüncü olarak basın kuruluşunun günlük faaliyette bulunması ve son olarak da bu özellikleri taşıyan basın kuruluşunun arşivlerde yeterli sayısının olması ve ulaşılabilirliğidir.

Rus basınında ABD Başkanı Donald Trump tarafından Kudüs'ün İsrail'in başkenti olarak tanıma ve büyükelçiliğin Tel Aviv'den Kudüs'e taşınması kararının nasıl yer aldığını tespit edilebilmesi için TASS Haber Ajansı seçildikten sonra, Rusya basınında ilgili haberlerin yoğun yaşandığı 1 Şubat 2018 – 25 Şubat 2018 arasındaki yirmi beş günlük dönem taranmıştır. Yapılan araştırma sonucunda, 1 Şubat 2018 – 25 Şubat 2018 tarihlerinde TASS Haber Ajansı'nda araştırmanın konusuna ilişkin çıkan haberler tespit edilerek araştırmaya dahil edilmiştir.

Araştırmada TASS Haber Ajansı'nda konuya ilişkin toplamda 61 haber ele alınarak incelenmiştir. Bu haberlerin 26'sı haber, 12'si kısa haber, 7'si röportaj, 4'ü basın toplantısı, 4'ü basın açıklaması, 3'ü yazılı basın açıklaması, 2'si makale, 2'si analiz ve 1'i mülakat formatındadır. Haberlerde en çok kaynak olarak TASS Haber Ajansı 18 kez, ABD Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü Heather Nauert 3 kez görülmüştür. Araştırmanın örnekleminde kullandığımız TASS Haber Ajansı'nda ABD Başkanı Donald Trump tarafından Kudüs'ün İsrail'in başkenti olarak tanıma ve büyükelçiliğin Tel Aviv'den Kudüs'e taşınması kararı ile ilgili 21 haberde Filistin Devlet Başkanı Mahmud Abbas ve ABD Başkanı Donald Trump, 11 haberde Rusya Devlet Başkanı Putin ve 6 haberde İsrail Başbakanı Benjamin Netanyahu haberin aktörü olmuştur.

Araştırmanın sonucunda elde edilen bulgularda, TASS Haber Ajansı, ABD Başkanı Donald Trump'ın Kudüs'ü İsrail'in başkenti olarak tanımasını ve ABD Büyükelçiliği'ni Tel Aviv'den Kudüs'e taşıma kararını 25 günlük dilim içerisinde 61 haber yapmıştır. Haberler genel olarak değerlendirildiğinde Filistin Devleti'nin uluslararası destek çabaları ve bu çerçevede Rusya'ya gerçekleştirilen ziyarete ilişkin enformasyonlar ile İslam İşbirliği Teşkilatı Dönem Başkanı ve T.C. Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın Kudüs kararına karşı uluslararası girişimleri en dikkat çeken haber başlıkları olarak kaydedilmiştir. Bu kapsamda Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın Katolik dünyasının ruhani lideri Papa ile yaptığı görüşme manşetlerde en ön sıralarda kendine yer bulmuştur. ABD'nin Kudüs kararının ardından uluslararası camiadan gelen tepkiler diğer en önemli haber başlıkları olarak karşımıza çıkmaktadır. İsrail ve Filistin arasındaki artan çatışmalarda ve gerilimde ABD'nin Kudüs'ü İsrail'in Başkenti olarak tanıma kararının etkisinin görüldüğü göze çarpan haber başlıkları da kullanılmıştır.

ABD'nin bu adımına karşı Filistin cephesinden, Ortadoğu'nun kanayan yarası olan İsrail-Filistin gerginliğinde ABD'nin arabuluculuk rolünü kesin bir şekilde ve ivedilikle reddeden açıklamaların ajans tarafından manşetlerinde yer aldığını görmekteyiz. Yine bu kapsamda yansıtılan haberlerde ABD'nin Kudüs kararının BM Genel Kurulu'nda desteklenmemesinin ardından ABD farklı ülkelere ve BM'ye yaptığı maddi yardımları keseceğini açıklaması da yer almaktadır. BM Genel Kurulu'nda İsrail Başbakanı Netanyahu'nun Kudüs'ü Filistinlilerle paylaşmayacağı yönündeki açıklamaları ile Filistin Devlet Başkanı Abbas'ın, Netanyahu'nun gerginliği azaltmaya yönelik yeni bir açıklama yapmadığını aktaran haberler son dakika gelişmesi olarak hedef kitleye iletilmiştir. Arap Devletler Ligi'nin ABD'nin Kudüs kararına sert tepkilerini içeren olağanüstü zirveden ve BM'de İsrail'e baskı uygulanması yönündeki enformasyonlar yine TASS haber ajansı tarafından hedef kitleye servis edilmiştir. Filistin Devlet Başkanı Mahmud Abbas tarafından İsrail-Filistin gerginliğinde tansiyonun düşürülmesi açısından Rusya'nın önemli bir rol üstlenebileceğine ilişkin haberler servis edilmiştir. İsrail kaynaklı medya organları Filistin ve Gazze'den İsrail'e doğru roket saldırılarında buldukları son dakika gelişmeleri olarak okuyucularına aktarıldığı görülmektedir. Filistin'in işgal altındaki Batı Şeria'da bir hahamın öldürülmesinden sonra İsrail güçlerinin acımasız sert müdahaleleri TASS haber ajansında dikkat çeken önemli gelişmelerden birkaçıdır. TASS haber ajansı uluslararası diğer haber ajanslarına dayandırdığı haberlerde ABD'nin Kudüs'te elçiliğini Mayıs ayında açabileceği bilgisi ve buna ilişkin İsrail cephesinden bu adımın memnuniyetle karşılandığını belirten ifadeler yer almaktadır.

Haberlerde Fotoğraf kullanımını ele aldığımızda, İsrail Bayrağı'nın ön plana çıkarıldığı ve tekrar tekrar kullanıldığı, Kudüs'ün ve Mescid-i Aksa'nın yansıtıldığı 5 fotoğraf, Filistin'in Rusya'daki Büyükelçisi Abdelhafiz Nofal'a ait 3 fotoğraf, Filistin Devlet Başkanı Mahmud Abbas'a ait 2 fotoğraf, Filistin Devlet Başkanı Mahmud Abbas İle Rusya Devlet Başkanı Putin'in görüşmesine ait 2 fotoğraf, ABD Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü Heather Nauert'ün açıklama yaparken çekildiği 2 fotoğraf, İran Dışişleri Bakanı Zarif ve Rusya Dışişleri Bakanı Lavron'un birlikte çekildikleri 2 fotoğraf ve Filistin Bayrağı İle gösteri yapan Filistinliler ile İsrail askerinin olduğu 1 fotoğraf, T.C. Cumhurbaşkanı Erdoğan İle Papa Franciscus'in görüşmesine ait 1 fotoğraf, ABD Dışişleri Bakanı Tillerson Mısır Dışişleri Bakanı Şükrü'nün görüşmesine ait 1 fotoğraf, Rusya Devlet Başkanı Putin'in telefonla görüşme yaparken çekildiği

arşivden 1 fotoğraf, ABD Dışişleri Bakanı Tillerson'a ait 1 fotoğraf, Beyaz Saray'ın dış cephesini gösteren 1 fotoğraf, Türk Askerinin Tank üzerinde Afrin'deki operasyona ait çekilen 1 fotoğraf, Filistin Devlet Başkanı Abbas'ın Danışmanı Majdi El-Khalidi'ye ait 1 fotoğraf, Filistin Devlet Başkanı Mahmud Abbas'ın BM'de çekildiği 1 fotoğraf, Batı Şeria'daki mülteci kampında yaşayan sığınmacılara ait 1 fotoğraf, ABD'nin BM Temsilcisi Nikki Haley'in açıklama yaparken çekildiği 1 fotoğraf olmak üzere toplamda ise 27 fotoğraf yer almaktadır.

Haberlerde "Büyükelçiliğin Taşınması Kararı" 30 kez, müzakere ile "Tek ve Bölünmez başkent" kavramları ise 11 kez kullanılmıştır.

Sonuç itibarıyla Rus basını; ABD Başkanı Donald Trump tarafından Kudüs'ün İsrail'in başkenti olarak tanıma ve büyükelçiliğin Tel Aviv'den Kudüs'e taşınması kararına ilişkin gelişen durumları ve haberleri yakından takip ederek yoğun bir şekilde okuyucularına aktarmıştır. TASS haber ajansında yer alan haberlerde, ajansın hedef kitleye olumlu ya da olumsuz yönde haber aktarımından bahsedemeyiz. Ajans, haberlerinde herhangi bir pozisyon almamıştır. Ne İsrail'in bakış açısından ne de Filistin'in penceresinden Kudüs'ün statüsüne ilişkin aktarım söz konusu değildir.

TASS haber ajansına göre haberlerde ABD ve İsrail ile bu ülkelerin üst yöneticilerinin Kudüs üzerinde hegemonyalarını devam ettirebilmek adına uluslararası hukuka uygun olmayan girişimlerde buldukları tespit edilmiştir.

Kaynakça

- Ataöv, T. (1980). Kudüs ve Devletler Hukuku. *Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, 35(1) 29-54
- 1947'den günümüze Filistin toprakları, (15 Aralık 2017). Erişim: 5 Eylül 2018, <https://www.aksam.com.tr/yasam/dogu-kudus-neresi-onemi-ne-filistin-haritasi-nasil/haber-688354>
- Bowen, J. (6 Haziran 2017). *50. yılında 1967 Arap-İsrail Savaşı: Orta Doğu'yu sarsan 6 gün*, Erişim: 11 Eylül 2018, <https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-40157650>
- Çakır, H. (2007). *Gazeteciliğe Giriş*. Konya: Tablet Kitabevi.
- Çelikkol, O. Lobiler ve ABD Dış Politikası. Lobiler ve ABD Dış Politikası. Erişim: 13 Mart 2018, <http://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/oguz-celikkol/lobiler-ve-abd-dis-politikasi-40769989>
- Deutsche Welle. (14 Mayıs 2018). Filistin'deki olaylarda en az 55 can kaybı, Erişim: 7 Eylül 2018, <https://www.dw.com/tr/filistindeki-olaylarda-en-az-55-can-kayb%C4%B1/a-43775113>
- Fırat, E. (02 Kasım 2017). Filistin'de işgalin yolunu açan Balfour Deklarasyonu 100 yaşında. Erişim: 24 Mayıs 2018, <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/filistinde-isgalin-yolunu-acan-balfour-deklarasyonu-100-yasinda/954461>
- Fildiş, T. A. (2012). Birleşmiş Milletler'in Taksim Kararı ve İsrail Devleti'nin Yaratılışı, *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(1), 337-348
- Gadimov, J. (2014). Rusya'da Devlet ve Özel Haber Ajansları: İtar-TASS, Ria Novosti ve İnterfaks. *Global Media Journal: TR Edition* 5(9), 133-147

- Gadjiev, A. (06.12.2017). Trump'ın Kudüs adımı, zayıflığının ve başarısızlığının neticesi, Erişim: 5 Eylül 2018, <https://tr.sputniknews.com/abd/201712061031289519-abd-kudus-israil-filistin-trump/>
- Girgin, A. (2002). Haber Ajansı, *Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, 2(2), 117-123
- İİT'den Kudüs için tarihi karar: Doğu Kudüs Filistin Devleti'nin başkenti ilan edilmiştir, (13 Aralık 2017). Erişim: 7 Eylül 2018, <https://www.trthaber.com/haber/turkiye/iitden-kudus-icin-tarihi-karar-dogu-kudus-filistin-devletinin-baskenti-ilan-edilmistir-343360.html>
- İkinci İntifada'nın 15. Yıldönümü, (28 Eylül 2015). Erişim: 7 Eylül 2018, http://www.aljazeera.com.tr/haber/ikinci-intifadanin-15-yildonumu*
- İntifada ve barışa doğru yeni adımlar, 1987 – 2003, (t.y). Erişim: 7 Eylül 2018, http://www.unicankara.org.tr/filistin/5.html*
- Kasalak, K. (2016). İngilizlerin Filistin Politikası ve Filistin Mandası. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3(25), 65-78.
- Koçak, A. ve Arun, Ö. (2006). *İçerik Analizi Çalışmalarında Örneklem Sorunu, Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, 4(4), 21-28
- Krauthammer, C. (18 Mayıs 2007). Prelude to the Six Days[Altı Güne Başlangıç]. Erişim: 11 Eylül 2018, <http://www.washingtonpost.com/wp-dyn/content/article/2007/05/17/AR2007051701976.html?noredirect=on>
- Kudüs'ün Statüsü, (t.y). Erişim: 7 Eylül 2018, http://www.unicankara.org.tr/filistin/12.html*
- Mert, R. (2017). İslam Geleneği Açısından Kudüs. *Sinop Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(2) 260
- Şahin, M. (2014). Siyasal İletişimde Anadolu Ajansı'nın Rolü. *İletişim ve Diplomasi*, s. 109
- Şarifulin, V. (2017). Государственное информационное агентство России ТАСС (Rusya Devlet Enformasyon Ajansı TASS), Erişim: 20 Mayıs 2018, <http://TASS.ru/info/1408701>
- Население - еще один не мало важный фактор в жизни страны. Численность населения, национальный состав – все это играет свою роль в жизни страны [Nüfus, ülke hayatı için önemsiz olmayan başka bir faktördür. Nüfusun büyüklüğü, ulusal kompozisyon - bütün bunlar ülkenin yaşamında bir rol oynar], Erişim: 11 Eylül 2018, <http://spinform.ru/cis-countries/population.html>
- ТАСС: Обыски в агентстве не связаны с его работой ТАСА: [Ajanstaki aramaların onun çalışmasıyla ilgili değil], (5 Şubat 2016), Erişim: 21 Mayıs 2018, http://www.trud.ru/article/05-02-2016/1333864_TASS_obyski_v_agentstve_ne_svjazany_s_ego_rabotoj.html

